НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ РОЗВЕДЕННЯ І ГЕНЕТИКИ ТВАРИН ІМЕНІ М. В. ЗУБЦЯ
УНІВЕРСИТЕТ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ В ПЕРЕЯСЛАВІ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Інституту розведення
і генетики тварин імені М. В. Зубця,
доктор економічних наук,
професор, академік НААН

Ануш БАЛЯН

29 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІЧНОЇ (АСИСТЕНТСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти:
третій освітньо-науковий

Спеціальність:
Е1 Біологія та біохімія
Н2 Тваринництво

Галузь знань:
Е Природничі науки, математика та статистика
Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Освітній ступінь: доктор філософії

Мова навчання: українська

Чубинське – 2026

Робоча програма освітнього компонента Педагогічної (асистентської практики) розроблено для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальностями H2 Тваринництво та E1 Біологія та біохімія, галузі знань – H Сільське, лісове, рибне та ветеринарне господарство та E Природничі науки, математика та статистика

Розробник: О. І. Шапран, доктор педагогічних наук, професор.

Схвалено Вченою радою Інституту розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН. Протокол № 10 від 29 вересня 2026 року.

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Шифр дисципліни ОК 6

Рік підготовки 1
Семестр 1
Кількість тижнів –2
Кількість кредитів ЄКТС –2
Загальна кількість годин – 60
Статус дисципліни – обов'язкова
Форма навчання – очна (денна, вечірня)
Мова викладання, навчання - українська
Вид контролю –залік

2. МЕТА Й ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

2.1. Педагогічна (асистентська) практика аспіранта є невід'ємною частиною освітнього процесу в закладі вищої освіти, що пов'язує теоретичне навчання в аспірантурі, самостійну педагогічну роботу у ЗВО, дає змогу набути практичні вміння науково-педагогічної діяльності викладача-дослідника. Педагогічна (асистентська) практика є важливою складовою підготовки здобувачів освітньо-наукового рівня (доктор філософії) у вищій школі.

2.2. Мета і завдання асистентської педагогічної практики

Метою проведення педагогічної (асистентської) практики є набуття аспірантами умінь, навичок, компетентностей навчальної та навчально-методичної діяльності, необхідних для викладання у закладах вищої освіти (ЗВО), оволодіння сучасними методами викладання у ЗВО, набуття практичного досвіду користування інноваційною і традиційною методикою проведення різних видів аудиторних занять, організацією самостійної роботи студентів.

Асистентська педагогічна практика аспірантів передбачає вирішення таких **завдань:**

– сприяння творчому, дослідницькому підходу до навчально-методичної роботи, наукової діяльності;

– сприяння розвитку професійно-педагогічних умінь та навичок викладача закладу вищої освіти;

– оволодіння сучасними технологіями, методами, методиками викладання навчальних дисциплін у галузі вищої освіти;

– набуття здатності до критичного оцінювання проведення лекцій та інших видів аудиторних занять, формулювання висновків щодо організації власної викладацької діяльності;

– актуалізація потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності;

– розвиток комунікативних умінь, необхідних для спілкування зі студентами та викладачами.

2.3. Передумови для проведення практики

Ознайомлення із змістом нормативної навчальної дисципліни ОНП «Педагогіка вищої школи» (ОК3), формами, методами, технологіями викладання у ЗВО, видами і способами контролю й оцінювання знань студентів, інноваційними підходами до організації освітнього процесу вищої школи.

2.4. Очікувані результати навчання передбачають оволодіння студентами основними загальними та фаховими (спеціальними) компетентностями:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу нових та комплексних ідей, впевненості у собі, розвитку відповідних компетентностей.

ЗК 2. Знання та розуміння професійної діяльності, науки, інновацій та переоцінки існуючих знань і професійної практики.

ЗК 3. Здатність до використання академічної української й іноземної мови у професійній діяльності та дослідженнях.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та володіти навичками міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, самостійність, академічну й професійну доброчесність, відданість розвитку нових ідей у контексті професійної та наукової діяльності.

ЗК 8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально і громадянськи свідомо.

ЗК 9. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.

ЗК 10. Здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

СК 3. Здатність інтегрувати знання у сфері педагогіки та розв'язувати складні проблеми дисциплінарних контекстів.

СК 8. Здатність знати програмні засоби та методи обробки наукової інформації, використовувати сучасні інформаційні технології у професійній діяльності та на виробництві.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен опанувати наступними **програмними результатами навчання**:

ПРН 1. Володіти гуманітарними, природничо-науковими й професійними знаннями; формулювати ідеї та концепції з метою використання в роботі різного спрямування
ПРН 2. Використовувати знання та розуміння академічної української і англійської мов у професійній діяльності, вміння та навички для представлення наукових результатів у науковому середовищі, публікаціях, зокрема у збірниках, які входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science, здійснення міжнародного співробітництва.
ПРН 3.Знати і використовувати сучасну законодавчу базу освіти України для інтеграції в європейський простір та розв'язання складних проблем мульти- та міждисциплінарних контекстів. Володіти навичками науково-педагогічної діяльності.
ПРН 11.Знання та розуміння основних теоретичних понять інформаційних технологій та інформаційних систем, ефективне їх використання для отримання нових знань або створення інноваційних продуктів у біології та генетиці.
ПРН 12. Володіти дослідницькими навичками працювати самостійно, або в групі, виявляти ініціативність і підприємливість, отримувати результат у рамках певного часу, дотримуватися належної академічної доброчесності та публічно представляти отримані власні результати.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ

3.1. Критерії оцінювання

Згідно з діючою у вищій школі системою оцінювання результати навчальної та навчально-методичної діяльності аспірантів визначаються за 100-бальною шкалою та традиційною 5-ти бальною системою.

Критерії оцінювання навчальних досягнень аспірантів-практикантів за 100 шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та шкалою ECTS

№	Види діяльності аспіранта-практиканта	Кількість балів
1	Проведення залікових лекційних занять.	0 – 25
2	Проведення залікових практичних занять.	0 – 25
3	План-конспект залікових лекційних занять.	0 – 15
4	План-конспект залікових практичних занять.	0 – 15
5	Відвідування залікових лекційних, практичних занять, участь у їх обговоренні та психолого-педагогічний аналіз відвіданого заняття.	0 –10
6	Захист практики	0 – 10
Всього		**100 балів**

Зміст критеріїв оцінювання результатів асистентської педагогічної практики:

Оцінка **«відмінно» (А) –** всі завдання практики виконано в повному обсязі, виявлено вміння аспіранта застосовувати і використовувати теоретичні та методичні знання з педагогіки вищої школи. Також продемонстрована активність та ініціативність у підготовці та проведенні всіх видів робіт на практиці. Звіт подано у встановлений термін, котрий містить всі структурні елементи. У щоденнику аспіранта-практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження практики, є відгук наукового керівника, підписи керівника від бази університету завірені печаткою. Відгук позитивний, оцінка керівника за практику від бази – «відмінно».

Оцінка **«дуже добре» (В) –** завдання виконані правильно, але недостатньо повно. Виявлено вміння аспіранта застосовувати педагогічні та методичні знання, пов’язані з особливостями і засобами викладацької діяльності. Робота була здійснена стандартно, не проявлений творчий підхід до її виконання. Виявлено вміння встановлювати контакт із членами студентського колективу. Звіт подано у встановлений термін, що включає усі структурні елементи. У щоденнику аспіранта-практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду проходження

практики, є відгук наукового керівника, підписи керівника від бази та університету завірені печаткою. Відгук позитивний, оцінка керівника за практику – «добре».

Оцінка **«добре» (C) –** завдання практики виконано, але неповно, в процесі виконання завдань допущені незначні помилки. Звітна документація оформлена згідно вимог. У індивідуальному плані проходження практики аспіранта-практиканта зафіксовано зміст роботи впродовж усього періоду практики, є відгук наукового керівника, підписи керівника від бази та завірені печаткою. Відгук позитивний, оцінка керівника за практику від бази – «добре».

Оцінка **«задовільно» (D) –** завдання практики виконано в неповному обсязі, в ході виконання завдань практики допускалися помилки. Звітна документація не повна або оформлена з помилками. Звіт не вірно оформлений. У відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка **«задовільно» (E) –** завдання виконано з помилками. Всі завдання практики виконувалися, але допущені суттєві неточності. Документація оформлена неповно, з помилками. Звіт не повний. У відгуку оцінка керівника за практику від бази – «задовільно».

Оцінка **«незадовільно» (Fx) –** завдання практики не виконані. Виявлені проблеми встановлення контакту із студентами і викладачами, не сформовані вміння проводити відповідну педагогічну діяльність у ЗВО. Звітна документація оформлена з помилками. Відсутній індивідуальний план роботи, відгук наукового керівника, або керівник бази практики надає незадовільну характеристику з грубим порушенням дисципліни та робочого часу.

3.2. Розподіл балів, котрі отримують аспіранти-практиканти

Проходження аспірантами асистентської педагогічної практики оцінюється за кредитно-модульною системою і зараховується нарівні з іншими дисциплінами навчального плану.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<table>
<tr><td rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</td><td rowspan="2">Оцінка ECTS</td><td colspan="2">Оцінка за національною шкалою</td></tr>
<tr><td>для диференційованого заліку</td><td>для заліку</td></tr>
<tr><td>90 – 100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="5">зараховано</td></tr>
<tr><td>80-89</td><td>B</td><td rowspan="2">добре</td></tr>
<tr><td>70-79</td><td>C</td></tr>
<tr><td>65-69</td><td>D</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr>
<tr><td>60-64</td><td>E</td></tr>
<tr><td>35-59</td><td>FX</td><td>незадовільно з можливістю повторного проходження практики</td><td>не зараховано з можливістю повторного проходження практики</td></tr>
<tr><td>0-34</td><td>F</td><td>незадовільно з обов’язковим повторним проходженням практики</td><td>не зараховано з обов’язковим повторним проходженням практики</td></tr>
</table>

3.3. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами діагностики успішності проходження асистентської практики є аналіз результатів навчально-методичної, навчальної (аудиторної) роботи аспірантів, а

також оформлення звіту практики. За результатами практики аспірантам виставляються оцінки: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Підсумкове оцінювання проводиться у формі диференційованого заліку. Форма проведення – усна, захист – на засіданні кафедри базової установи, де проводилась практика.

До сумарної оцінки також входить виконання аспірантом таких видів діяльності:

– ознайомлення із навчально-методичною роботою кафедри (згідно угоди на 2023-2024 рр. – кафедри освітології та педагогічної інноватики Університету Григорія Сковороди в Переяславі); з нормативною базою та програмно-методичним забезпеченням навчальних дисциплін;

– вивчення досвіду викладання провідних викладачів кафедри освітології та педагогічної інноватики та Університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін;

– розробка плану та змісту навчально-методичного забезпечення лекційних і практичних занять з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»;

– самостійне проведення лекційних, практичних занять, їх самоаналіз;

– –оцінювання організації самостійної роботи студентів;

– керівництво науковими студентськими дослідженнями з написання рефератів.

Керівник практики на основі аналізу проведених аспірантом навчальних занять, перевірки звітної документації виставляє оцінку від 0 до 100 балів.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогічна (асистентська) практика належить до переліку обов'язкових компонентів процесу підготовки фахівців на третьому освітньо-науковому рівні й складається з двох модулів діяльності аспіранта-практиканта: навчально-методична робота (70 год) та аудиторна (20 год).

Навчально-методична робота аспіранта-практиканта включає:

− ознайомлення із освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» другого (магістерського) рівня вищої освіти та навчальним планом спеціальності;

− ознайомлення із навчально-методичним комплексом дисципліни «Педагогіка вищої школи»;

− відвідування лекційних, семінарських, практичних занять (1-2), консультацій з провідними викладачами кафедри з метою ознайомлення з аудиторною групою, складання конспекту занять;

− підбір і підготовка наочного матеріалу (презентацій, схем, таблиць);

− опрацювання теоретичного матеріалу для підготовки та проведення навчальних занять;

− підготовку під керівництвом керівника практики питань до майбутньої лекції або практичного заняття, складання конспекту;

− ознайомлення із робочою навчальною програмою дисципліни, яку викладає керівник практики;

− відвідування занять інших аспірантів (1-2), їх аналіз, участь у обговоренні;

− участь у керівництві науковою роботою студентів (написання рефератів, доповідей, статей тощо);

Аудиторна робота аспіранта-практиканта включає:

– підготовку та проведення не менше 4 лекції, 2 з них – залікові, у присутності керівника практики та інших аспірантів із наступним обговоренням;

– підготовка та проведення не менше 6 практичних, 2 – залікові.

Етапи асистентської педагогічної практики:

На першому тижні педагогічної (асистентської) практики діяльність аспірантів-практикантів включає:

– знайомство з адміністративним устроєм структурних підрозділів вишу, викладацьким складом кафедри та адміністрацією факультету;

– закріплення за академічною групою, знайомство зі студентами та куратором;

– ознайомлення з ОПП, навчальним планом спеціальності та робочими програмами академічних курсів; основними видами планування роботи викладача;

– складання індивідуального плану проходження практики;

– відвідування лекцій, практичних занять керівника практики, провідних викладачів кафедри з подальшим аналізом;

– ознайомлення із журналом академгрупи, аналіз успішності та відвідування занять студентами закріпленої групи.

Упродовж наступного тижня педагогічної (асистентської) практики аспіранти виконують основну частину завдань, а саме:

– проводять навчальну і виховну роботу зі студентами (кожний практикант проводить 4 лекції з дисциплін педагогічного спрямування) згідно навчального плану та навантаження керівника практики; 6 практичних занять з цих дисциплін;

– організовують позааудиторну освітньо-виховну роботу з студентами;

– участують у проведенні консультацій, організації самостійної роботи студентів, розробці конспектів занять, виготовленні наочних та дидактичних посібників, педагогічних тренінгах, перегляді та аналізі різних видів наукової роботи студентів;

– беруть участь в роботі наукових гуртків та проблемних груп кафедри освітології та педагогічної інноватики Університету Григорія Сковороди в Переяславі, фахових методик: презентують власні наукові здобутки, консультують студентів із питань проведення наукових досліджень, беруть участь у підготовці студентів до олімпіади, конференцій, конкурсів, перевіряють матеріали їх доповідей, повідомлень тощо.

Окрім того, на останньому тижні аспіранти:

– завершують оформлення звітної документації;

– здають керівнику практики на підпис індивідуальний звіт з практики.

База практики

Базою для проходження практики є кафедра освітології та педагогічної інноватики Університету Григорія Сковороди в Переяславі.

Аспіранти мають право проходити педагогічну (асистентську) практику в інших ЗВО України та за кордоном із наступним поданням щоденника практики та розгорнутої характеристики від відповідального керівника (куратора, наставника) з місця проходження практики.

Аспіранти, які працюють за трудовою угодою в межах Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця, звільняються від педагогічної (асистентської) практики та атестуються кафедрою освітології та педагогічної інноватики базової

установи практики – Університету Григорія Сковороди в Переяславі на основі поданої звітної документації.

Права та обов'язки аспіранта

1. Аспірант має право з усіх питань, які виникають під час проходження практики, звертатись завідувача кафедри базової установи практики, керівника практики, до свого наукового керівника, вносити пропозиції із удосконалення організації педагогічної (асистентської) практики.

2. Аспірант під час проходження практики за попередньою домовленістю має право на відвідування занять провідних фахівців Університету з метою вивчення методики викладання, ознайомлення із передовим педагогічним досвідом.

3. Аспірант виконує всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики, ретельно готується до кожного заняття.

4. Аспірант підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку Університету, розпорядженням адміністрації та керівників практики. У разі невиконання вимог, що висуваються практиканту, аспірант може бути відсторонений від проходження практики.

5. Аспірант, відсторонений від практики або робота якого на практиці визнана незадовільною, вважається таким, що не виконав індивідуальний план і згідно з Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів від 23 березня 2016 р. № 261 та підлягає відрахуванню.

6. Аспірант повинен після закінчення практики надати звітну документацію.

5. ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою поточного контролю проходження аспірантом асистентської педагогічної практики є:

- консультування з керівником практики;
- своєчасне затвердження аспірантом індивідуального плану;
- своєчасне подання звіту практики.

Контроль за проходження практики здійснюється у декількох напрямах:

1. Трудова дисципліна, щоденна робота, відвідування аспірантами бази практики.

2. Підготовленість аспірантів до проведення заходів, що передбачає програма практики.

3. Результативність всіх видів діяльності практиканта відповідно програмі.

4. Вчасна розробка і надання керівнику практики звітної документації.

5. Оцінювання аспірантів-практикантів включає в себе оцінки за кожен вид діяльності.

Формою підсумкового контролю результатів педагогічної (асистентської) практики є – *диференційований залік.*

Як правило, загальна форма звітності аспірантів за педагогічну (асистентську) практику – це подання оформленого відповідним чином звіту з відгуком й оцінкою роботи аспіранта та при необхідності інших документів, що визначені у програмі.

Захист підсумків асистентської педагогічної практики аспірантів здійснюється під час проведення засідання кафедри, що організовується після її завершення.

Форми звітності аспіранта про практику:

І. Оформлення і подання звітної документації:

1) звіт аспіранта про проходження асистентської педагогічної практики (містить стислий опис змісту роботи ***(Додаток А);***

2) індивідуальний план проходження практики аспіранта, затверджений завідувачем кафедри базової установи практики;

3) план-конспект проведених залікових навчальних занять ***(Додаток Б);***

4) відгук керівника практики (підсумкова оцінка різних видів діяльності аспіранта).

ІІ. Презентація результатів проходження практики на засіданні кафедри.

Після захисту практики аспірант подає у відділ аспірантури та докторантури звітну документацію:

- загальний звіт про проходження практики;
- витяг з протоколу засідання кафедри про затвердження звіту;
- підсумкову оцінку різних видів діяльності аспіранта.

Вимоги до звіту

Звітними документами служать: індивідуальний план проходження практики аспіранта, відгук керівника практики, письмовий звіт про проходження практики, план-конспект проведених залікових навчальних занять. Кожен з цих документів відіграє свою роль в оцінці результатів практики. Відгук керівника практики має враховувати відвідування, дисциплінованість, відповідальність, ініціативність, акуратність тощо. Індивідуальний план проходження практики містить терміни початку і закінчення практики, календарний графік роботи аспіранта, перелік всіх видів роботи, що здійснювались впродовж практики. Записи відбивають різноманітність видів діяльності, їх обсяг та складність виконання для практиканта.

Письмовий звіт необхідний для того, щоб оцінити здатність аспіранта узагальнити виконану роботу, виділити досягнення, які він вважає найбільш корисними у його професійній підготовці. Звітна документація повинна вестись українською мовою, бути акуратно оформленою та зброшурованою, обов'язково представленою для оцінювання науковому керівнику. Звіт здається протягом тижня після закінчення практики, а його оформлення відбувається упродовж усієї практики. У випадках невідповідності вимогам щодо змісту і оформлення звіту, він повертається на доопрацювання. Диференційована оцінка за практику виставляється за результатами виконання програми практики та індивідуальних завдань особисто виконаних аспірантом під час практики.

6. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Під час практики аспіранти повинні розвинути свої індивідуальні здібності і закріпити навички професійної педагогічної підготовки, здобуті впродовж вивчення дисциплін та спецкурсів. Під час підготовки до лекцій, практичних занять аспірантам необхідно консультуватись із керівником практики та провідними викладачами кафедри, які надають чіткі методичні рекомендації щодо їх організації та проведення, забезпечують необхідними матеріалами, в тому числі в електронному вигляді.

Схема аналізу лекційного заняття

Лекція – основна форма проведення навчальних занять у ЗВО, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу. Як правило, лекція є елементом курсу лекцій, котрий охоплює основний теоретичний матеріал окремої або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика курсу лекцій визначається робочою навчальною програмою дисципліни.

Лектор зобов'язаний дотримуватися навчальної програми щодо тем лекційних занять, але не обмежується в питаннях трактування навчального матеріалу, у формах і засобах доведення його до студентів.

Зміст лекції повинен будуватися із урахуванням наступних дидактичних принципів:

– *науковість*, відповідність сучасному рівню розвитку науки, світоглядна сторона, наявність методичних питань, правильне їхнє трактування;

– *активність та самостійність* – активізація мислення шляхом висування проблемних питань у ході лекції, зворотний зв'язок зі студентами;

– *зв'язок теорії і практики* – висвітлення історичних аспектів питання, показ різних концепцій, зв'язок із практикою, із попереднім і наступним матеріалом, встановлення міжпредметних зв'язків.

Методика читання лекцій передбачає:

– чітку структуру лекції і логіку викладу;

– наявність плану;

– повідомлення літератури до лекції;

– роз'яснення нових термінів і понять;

– доказовість й аргументованість певної інформації і висновків;

– виділення основних думок та аналіз лекційного мареріалу;

– використання прийомів закріплення: повторення, питання на перевірку уваги, засвоєння; підведення підсумків наприкінці питання та лекції;

– використання наочного приладдя, ТЗН;

– застосування лектором опорних матеріалів: текст, конспект, окремі записи, читання без опорних матеріалів.

Керівництво роботою аспірантів

– Використання прийомів підтримки уваги: риторичні питання, жарти, ораторські прийоми.

– Дозвіл задавати питання (коли та в якій формі).

Лекторські якості

Знання предмета, емоційність, голос, дикція, ораторська майстерність, культура мови, зовнішній вигляд, уміння встановлювати контакт.

Схема аналізу практичного заняття

Практичне заняття – форма навчальної роботи при якій викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Перелік тем практичних занять визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та їх обговорення за участю студентів, розв'язання завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку і оцінювання.

У процесі аналізу проведення практичного заняття потрібно звертати увагу на:

– *цілеспрямованість* – постановку проблеми, прагнення зв'язати теорію з практикою із використанням певного матеріалу, виділення головних питань, пов'язаних із профілюючими дисциплінами, наявність новинок у списку літератури;

– *організацію заняття* – уміння викликати і підтримати дискусію, здійснювати конструктивний аналіз усіх відповідей і виступів, заповнювання навчальний час доцільною роботою та обговоренням проблем;

– *стиль проведення заняття – жвавий*, з постановкою гострих питань, що викликає дискусію, або *млявий*, що не пробуджує думок та інтересу до навчального матеріалу;

– *відносини «викладач-студент»* – поважні, у міру вимогливі, підкреслено ділові, байдужі;

– *керування групою* – швидкий контакт зі студентами, упевнена поведінка в групі, розумна і справедлива взаємодія зі студентами або, навпаки, підвищений тон, опора в роботі на лідерів, залишення пасивними інших студентів.

Структура конспекту лекції

1. Тема лекції.
2. Перелік питань лекції.
3. Основні поняття теми.
4. Рекомендована література.
5. Основний текст.

Основний текст лекції повинен бути викладеним у ієрархічній послідовності, чітко структурованим, із виділенням основних понять та їх визначень, узагальнюючими схемами, посиланнями на демонстраційний матеріал. Кожне питання лекції закінчується коротким резюме, яке, з одного боку, узагальнює вже викладений матеріал, а з іншого – слугує перехідним моментом для наступного матеріалу. Важливо також виділити шрифтом приклади, що будуть наводитися у лекції та проблемні питання, котрі будуть ставитися студентам для активізації їх уваги та мислення.

Демонстраційний та роздатковий матеріал (схеми, таблиці, відео та аудіо матеріали тощо).

Структура конспекту практичного заняття

1. Тема практичного заняття.
2. Перелік питань.
3. Основні поняття теми.
4. Рекомендована література.
5. Завдання, що виносились для самостійної роботи.
6. Форми контролю знань студентів.
7. Форми організації роботи студентів при обговорення різних питань практичного заняття.
8. Демонстраційний та роздатковий матеріал (*схеми, таблиці, графіки, відео та аудіо матеріали тощо*).
9. Результати, які будуть досягнуті студентами після проведеного занять.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

7.1. Рекомендована література

1. Асистентська педагогічна практика. Методичні рекомендації щодо педагогічної практики аспірантів спеціальності 014 Середня освіта за освітньо-науковою програмою «Теорія та методика навчання (українська мова)» / Укладачі: О. А. Кучерук, Л. А. Башманівська, А. В. Усатий, Л. С. Шевцова. Житомир: Вид-во ЖДУ імені Івана Франка, 2021. 34 с.

2. Асистентська практика: методичні вказівки / Л.П. Якимова, В.І. Кузь. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. 42 с.

3. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., перероблене і доповнене. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.

4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014. № 1556-YII. *Голос України*. 6 серпня, 2014.

5. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навчальний посібник / І. В. Артьомов, І. П. Студеняк, Й. Й. Головач, А. В. Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с.

6. Коваль О. Методичні вказівки до практикуму з дисципліни «Педагогіка та психологія вищої школи». Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 20 с.

7. Кононенко О.І. Методичні вказівки з проведення педагогічної (асистентської) практики для здобувачів освітньо-наукового рівня (доктор філософії) спеціальності 053 «Психологія» / Кононенко О.І.; Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, Ф-т психології та соціальної роботи. Одеса : ОНУ, 2020. 21 с.

8. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. – Кам'янецьПодільський : Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.

9. Мельничук О.А., Мельничук Т.А. Методичні поради до проведення педагогічної асистентської практики Вінниця, 2020. 32 с.

10. Методичні рекомендації щодо організації та проведення виробничої (асистентської) педагогічної практики магістрантів (спеціальність : 011 Освітні, педагогічні науки) / Серія : «Магістратура / Magistrature» / [укл. Т. О. Дороніна, С. М. Щербина, В. В. Іванова]. Кривий Ріг: ВЦ КДПУ; Айс Принт. 2018. 48 с.

11. Методичні рекомендації з проведення педагогічної (асистентської) практики для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, спеціальність 081 «Право» [електронний ресурс] / Т. О. Павлова. Одеса, 2022. 27 с.

12. Організація асистентської педагогічної практики: методичні рекомендації для аспірантів / ад'юнтів ІІ року навчання / С.А. Вижва, А.А. Марушевич, Є.С. Спіцин та ін. Київ-Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2015. 148 с.

13. Ортинський В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 471 с.

14. Педагогіка та психологія вищої школи: навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, І.С. Сабатовська-Фролкіна, Н.В. Альохіна, Н. В. Шварп. Харків : НФаУ, 2019. 248 с.

15. Педагогічна (асистентська) практика : програма та методичні рекомендації до виконання (для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини» освітньо-професійної програми «Міжнародний бізнес» другого (магістерського) рівня вищої освіти) / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, І. О. Дерід, С. А. Касьян, Н. Д. Кондратенко, О. О. Лєгостаєва. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2019. 52 с

16. Педагогічна (асистентська) практика : програма та методичні рекомендації до виконання для студентів спеціальності «Міжнародні економічні відносини другого (магістерського) рівня вищої освіти / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, С. А. Касьян. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2017. 52 с.

17. Педагогічна практика аспіранта: рекомендації до проходження [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня доктора філософії спеціальностей 121 Інженерія програмного забезпечення та 122 Комп'ютерні науки / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Н.М. Аушева, І.В. Сегеда, С.І. Шаповалова,

В.Я. Юрчишин. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 36 с.

18. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі» (введено в дію наказом ректора від 14.04. 2016 р., протокол № 7; 31.08.2019 р., протокол №1; 30.08.2021 р., протокол №1). [Електрон. ресурс]. URL: https://drive.google.com/file/d/1YlZlRvnZy1kZz1QcAe-KemIgYOtFvS5m/view

19. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.

20. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи : навчально-метод. посібник. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.) : Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

7.2.Інформаційні ресурси:

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського (сайт www.nbuv.gov.ua).
2. Національна парламентська бібліотека України (сайт www.nplu.kiev.ua).
3. Нормативна база Університету Григорія Сковороди в Переяславі.
4. Наукова педагогічна література.
5. Бібліотека Університету Григорія Сковороди в Переяславі (сайт https://uhsp.edu.ua/universytet/struktura/pidrozdily-univerystetu/biblioteka/).
6. Електронні ресурси:

http://zakon.rada.gov.ua (офіційний веб-сайт Верховної ради України);

http://www.mon.gov.ua (офіційний веб-сайт МОН України);

http://ukped.com (українська педагогіка).

ДОДАТКИ

Додаток А

Національна академія аграрних наук України

Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця

ЗВІТ
з педагогічної (асистентської) практики
аспіранта

_____
(прізвище, ім’я, по-батькові аспіранта)

_____
(спеціальність, форма навчання)

_____
(кафедра)

_____
_
(база практики)

Керівник практики _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Здобувач_____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

2026

Додаток Б

Аспірант:_____
Керівник практики:_____
Період проходження:_____
Загальний обсяг годин:_____

Індивідуальний план проходження практики

Зміст роботи	**День**				
	пн.	вт.	ср.	чт.	пт.
Перший тиждень					
Складання індивідуального плану практики					
Ознайомлення з організацією освітнього процесу кафедри					
Відвідування аудиторних занять викладачів кафедри					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Другий тиждень					
Розробка змісту навчальних занять та методична підготовка					
Самостійне проведення навчальних занять					
Участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів					
Індивідуальна робота зі студентами					
Підготовка звіту про проходження практики					

Стислий опис змісту педагогічної (асистентської) практики

1. Ознайомлення із організацією освітнього процесу в Університеті.
2. Вивчення досвіду викладання провідних викладачів Університету під час відвідування аудиторних занять з навчальних дисциплін.
3. Розробка плану та змісту навчальних занять, методична робота з дисципліни.
4. Самостійне проведення навчальних занять з дисципліни (лекцій, семінарів, практичних, лабораторних занять), самоаналіз.

Сітка проведених занять

Дата і час проведення	**Група**	**Тема заняття**	**Вид занять**

5. Участь в оцінюванні якості різних видів робіт студентів.

6. Індивідуальна робота зі студентами, керівництво науковими студентськими дослідженнями.

Дата_____ Підпис_____